

Benefity a riziká internetu

Esej
Ján Tyč

Internet predstavuje „globálnu počítačovú sieť, ktorá má niekoľko miliónov účastníkov a ktorá poskytuje rôzne služby, hlavne prístup k hypertextovým dokumentom (World Wide Web), elektronickú poštu (e-mail), audiovizuálny prenos, prenos dátových súborov a programov atď. Je to voľne organizovaná medzinárodná spolupráca prepojených autonómnych sietí, ktorá umožňuje komunikáciu pripojených počítačov vďaka dobrovoľnému prijatiu a dodržiavaniu štandardných protokolov a procedúr. Internet nikto nevláda ani neriadi.“¹ Definícii internetu je mnoho, ale tieto dve vystihujú podstatu internetu. „Sieť sietí“ alebo svetová počítačová sieť, ktorá umožňuje priamy prístup k rôznym informáciám z celého sveta. Je tvorená z tisícok menších akademických, vládnych a vojenských sietí, ktoré sú medzi sebou prepojené cez počítač. Vďaka nim je možné prijímanie a odosielanie najrôznejších informácií z celého sveta bez ohľadu na čas a priestor.² Všetko má svoje plusy a mínusy a internet nie je výnimkou.

To, čo v prvom rade robí internet návykovým, je komunikácia, ktorú závislý často využíva práve na vyrovnávanie komplexov a deficitov bežného života napr. neuspokojivé vzťahy, nedostatok priateľov, fyzický vzhlad, postihnutie. Do tohto spadá aj experimentovanie s identitami na internete. Je to háklivá záležitosť, ktorá musí mať svoje pravidlá, inak sa obráti proti samotnému človeku a vnútorne ho deštruuje.

Komunikácia on-line má podporovať personálnu komunikáciu, nie ju nahrádzať. Často je však oveľa ľahšie a menej náročné viesť dialóg na diaľku prostredníctvom počítača, než sa zaviazať k osobnej komunikácii. Ak však človek nahrádza vzťahy s priateľmi a rodinou v realite takými virtuálnymi on-line vzťahmi a postupne odizoluje on-line život od osobného života, upozorňuje to na jeho závislosť od internetu.

Niektorí tvrdia, že internet je príčinou osamelosti, pretože ľudia sa stávajú závislými na online komunikácii a stávajú sa osamelými. Iní zas zastávajú názor, že osamelí jedinci vyhľadávajú kamarátov na internete. Ako ďalší problém môžeme uviesť netoleranciu na internete a s tým súvisiacu diskrimináciu či rasizmus. Najčastejšie sa môžeme s týmito prejavmi netolerancie stretnúť na diskusných fórach, blogoch a sociálnych sieťach. Najúčinnjšou ochranou pred týmto typom negatívneho šírenia na internete je rozvoj kritického myslenia, filtrovanie obsahu či hľadanie a prezeranie si len spoľahlivých a overených zdrojov.

¹ NONDEK, L. – ŘENČOVÁ, L.: *Internet a jeho komerční využití*. Praha : Grada Publishing, 2000. s. 10.

² MATÚŠ, J. a kol.: *Koncepcie výchovy k mediálnej gramotnosti na stredných školách v podmienkach Slovenskej republiky*. Trnava : Fakulta masmediálnej komunikácie Univerzity sv. Cyrila a Metoda, 2008. s. 264.

Ďalším zásadným problémom, ktorý sa bežne vyskytuje na internete je kyberšikanovanie. Kyberšikanovanie nemá časové ani priestorové obmedzenia, môže sa diať aj 24 hodín denne v 7 dní v týždni. Páchatelia, ktorí vykonávajú takúto formu šikanovania väčšinou ostávajú v anonymite, nakoľko sa takto cítia bezpečnejšie a často si ani neuvedomujú svoje skutky. Na rozdiel od klasického šikanovania, po kyberšikanovaní neostávajú fyzické stopy, no psychické stopy to zanechá rovnako veľké a silné – depresia, pocit osamelosti, strach, úzkosť či v najhorších prípadoch myšlienky o samovražde.³ Pre obeť kyberšikanovania je takéto šikanovanie ešte závažnejšie a horšie, nakoľko pred ním nedokáže nikam uniknúť, ani ak sa nachádza v bezpečí domova. Ak totižto používa mobilný telefón alebo počítač agresori sa k nej znova veľmi rýchlo dostanú.

Hĺbku závislosti od internetu prezrádza, medzi iným, aj rozsah narušenia zdravia, práce v zamestnaní, hygieny a správnej životosprávy v dôsledku používania internetu. Čoraz silnejšie pocity depresie, frustrácie, rozčarovania, odcudzenia, viny a hnevu počas neprítomnosti v kyberpriestore, alebo pri opúšťaní tohto priestoru pre „otravné nutnosti“ z reality, môžu byť takisto varovnými signálmi patologického používania internetu. Mnohí si ani neuvedomujú, že príčinou takejto patologickej zaujatosti internetom môže byť neuspokojená potreba niekam patriť, potreba vzťahu, potreba sebaaktualizácie, potreba iného stavu vedomia, potreba dosiahnutia profesionálnej úrovne v určitej aktivite alebo potreba útočiska pred problémami v reálnom svete.

Ako sa internet rozrastal, rástlo aj jeho komerčné využitie. Ľudia najčastejšie využívajú internet na hľadanie informácií, komunikáciu s priestorovo vzdialenými ľuďmi prostredníctvom e-mailov, chatu alebo sociálnych sietí a na nakupovanie tovarov a služieb. Niektorým zas internet slúži ako prostriedok zábavy a odreagovania sa, či už vďaka možnosti počúvania hudby, sledovania filmov, dostupnosti softvérov, alebo hraním digitálnych hier.

Internet však prenikol aj do vzdelávacích procesov. Internet poskytuje veľa možností ako získať informácie. Dá sa povedať, že internet nahradil starú formu získavania informácií – z odborných kníh. No teraz, v modernej dobe, ľudia blogujú a na internete zverejňujú rôzne príspevky, ktoré sú plné informácií. Existuje neskutočné množstvo webstránok, kde si môžeme nájsť konkrétne to, čo potrebujeme. Nájdeme tu bežné informácie ako aktuálne správy zo sveta, rôzne články, knihy, zborníky. Všetko je v online podobe, takže informácie môžeme jednoducho prenášať a sú okamžite dostupné.⁴ Prostredníctvom internetu je možné

³ GREGUSSOVÁ, M. – DROBNÝ, M. – MILO, D.: *Nehejtuj.sk*, [online]. [2016-5-9]. (b.m.v.) : eSlovensko, 2013, s. 41. Dostupné na: <nehejtuj.sk/index.php/component/banners/click/1>.

⁴ GALAJDOVÁ, A.: *Encyklopédia poznania*. [online]. [2016-5-9] Dostupné na:

posielať a odoberať rôzne typy informácií ako napr. text, obraz, zvuk, animácie, video. Každá informácia spracovateľná počítačom sa dá odoslať prostredníctvom internetu.

„Zavedenie internetu v učebni uľahčuje prípravu učiteľa na vzdelávací proces, pretože materiály môže sprostredkovať priamo a nemusí si ich vopred sťahovať.“⁵ Internet poskytuje žiakom možnosti vnímania, pozorovania a komunikácie. Podnecuje ich fantáziu, podporuje radosť z kontaktu a povzbudzuje kreativitu. Zvedavosť sa dokonca prebúda aj u tzv. ľahostajných žiakov. Je známe, že žiaci majú prirodzený, aktívny a pozitívny vzťah skôr k počítačom ako k inému materiálnemu prostriedku vyučovacieho procesu.

Internet taktiež prekonáva obmedzenia tlače a to tým, že poskytuje informácie v reálnom čase, pomocou aktualizácií. Autori majú oveľa väčšie možnosti a príležitosti pri zverejňovaní svojich prác na internete – zakladajú si vlastné blogy, kde práce zverejňujú pre čitateľov.⁶ Internet tiež ponúka aj rýchle odozvy a reakcie od strany čitateľov na mediálne obsahy, ktoré si pozreli, vypočuli či prečítali. Rozvoj internetu zasiahol prakticky všetky médiá natoľko, že dnes už takmer všetky médiá umiestňujú svoj mediálny obsah aj na internet. Printové médiá ponúkajú niekedy bezplatne, inokedy za menší poplatok, svoje výtlačky novín na ich webových stránkach. Televízie zaviedli archív, kde si používatelia môžu pozrieť televízne relácie kedykoľvek a rozhlasové médiá zasa zaviedli počúvanie rádia pomocou internetu a vyriešili tak problém s nedostatočným počtom frekvencií.

Väčšina ľudí nevyužíva internet len na hľadanie informácií, ale slúži im aj ako dobrý zdroj zábavy. Prostredníctvom internetu sa môžeme odreagovať a zabaviť sledovaním rôznych videí, filmov, počúvaním hudby, hraním online hier a podobne.

Komunikáciu na diaľku nám umožnil už vynález telefónu, čím sme mohli počuť osobu, ktorá je od nás vzdialená aj tisícky kilometrov. Telefónna sieť v podstate umožnila vznik internetu ako takého.⁷ Cez internet sa komunikuje v reálnom čase. Komunikácia cez internet môže prebiehať rôznymi spôsobmi ako napríklad cez e-maily, chat, diskusné fóra, sociálne siete a aj prostredníctvom rôznych programov ako je napríklad Skype.

To ako pracujeme s internetom závisí predovšetkým od nás. Je len na nás, či sa mu budeme venovať každý deň alebo nie. Komunikácia je síce rýchla a v reálnom čase, ale nemali by sme zabúdať na osobný kontakt. Mnoho mladých ľudí má problém s vyjadrovaním,

<https://encyklopediapoznania.sk/data/eknihy/internet/internet_ako_informacny_zdroj.pdf>.

⁵ BOBOT, V. a kol.: *Využívanie informačno-komunikačných technológií vo vyučovaní*. 1. vydanie. Bratislava : Metodicko-pedagogické centrum v Bratislave. 2012. s. 42.

⁶ MCQUAIL, D.: *Úvod do teórie masovej komunikácie*, Praha : Portál, s. r. o., 2009, s. 150 – 151.

⁷ FILIP.: *Vzlet, Komunikácia cez internet*. [online]. [2016-5-9]. Dostupné na: <<http://www.vzlet.rs/komunikacia-cez-internet/>>.

preto je potrebné rozšíriť svoje jazykové zdatnosti v osobnej komunikácii. V dnešnej dobe je jednoduchšie útočiť a vyhrážať sa osobe cez internet ako osobne. Ľudia nemajú pocit strachu. V opačnom prípade si niektorí ľudia nevedia povedať do očí obyčajné slová, napríklad ako ľúbim ťa, čo je dosť smutné a stráca to svoje čaro.

Nesmieme sa nechať vtiahnuť do internetového sveta. Je potrebné si určiť hranice a možnosti ako správne využívať internet. Ako sa hovorí, všetkého veľa škodí. Všetko závisí od nás, buď budeme prežívať vo virtuálnom svete alebo skutočne žiť v reálnom. Na druhej strane nezabúdajme, že je rozdiel medzi používaním internetu zdravým človekom a telesne postihnutým, ktorý trávi väčšinu času doma bez možnosti akejkol'vek komunikácie so svetom. Tu musíme inak pozerieť na príznaky závislosti, pretože takémuto človeku dáva internet takú škálu možností, aká mu v realite chýba.

Použitá literatúra a zdroje:

BOBOT, V. a kol.: *Využívanie informačno-komunikačných technológií vo vyučovaní*. 1. vydanie. Bratislava : Metodicko-pedagogické centrum v Bratislave. 2012. 66 s. ISBN 978-80-8052-389-3.

FILIP.: *Vzlet, Komunikácia cez internet*. [online]. [2016-5-9]. Dostupné na: <<http://www.vzlet.rs/komunikacia-cez-internet/>>.

GALAJDOVÁ, A.: *Encyklopédia poznania*. [online]. [cit. 2016-5-9]. Dostupné na: <https://encyklopediapoznania.sk/data/eknihy/internet/internet_ako_informacny_zdroj.pdf>.

GREGUSSOVÁ, M. – DROBNÝ, M. – MILO, D.: *Nehejtuj.sk*, [online]. [2016-5-9]. (b.m.v.) : eSlovensko, 80 s. Dostupné na: <nehejtuj.sk/index.php/component/banners/click/1>.

MATÚŠ, J. a kol.: *Koncepcie výchovy k mediálnej gramotnosti na stredných školách v podmienkach Slovenskej republiky*. Trnava : Fakulta masmediálnej komunikácie Univerzity sv. Cyrila a Metoda, 2008. 329 s. ISBN 978-80-8105-051-0.

MCQUAIL, D.: *Úvod do teórie masovej komunikácie*, Praha : Portál, s. r. o., 2009, 640 s. ISBN 978-80-7367-574-5.

NONDEK, L. – ŘENČOVÁ, L.: *Internet a jeho komerční využití*. Praha : Grada Publishing, 2000. 10 s. ISBN 80-7169-933-0.